

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

11.

Kekec se je postavil kraj lesene lese in je gledal, kako so se zgrinjale divje koze po staji. Že so polegale po rosni travi, ko je prišel Prisanek. — »Dober večer, stric Prisanek!« ga je pozdravil Kekec. »Lepo sem jih prignal domov. Prav pridno so se ves dan pasle. Hm, zadovoljen bi bil z njimi, da ni bilo onih treh preklicanih nebodijih-trebnic. A kaj bi se zdaj jezil? Saj ne pomaga prav nič. Išcite, stric Prisanek, tiste tri nebodijih-trebnice, išcite! Kaj morem za to? Ušle so mi, vam rečem, stric Prisanek, tiste tri nebodijih-trebnice so mi ušle. Kar poskočile so — frk! In bilo jih ni nikjer več... To vam povem že zdaj, stric Prisanek. Veste, da ne bo zamere«.

Kekec je zasadil palico v zemljo in je prekrizal roke na prsih. Pa je čakal, da zarohni Prisanek in ga zgrabi, ker je izgubil tri koze. A Prisanek ga je samo pogledal in je odvrnil prav mirno: »Hm, že prav! Boš pa pasel tri dni več!« — Pričel je naglo preštrevati svoje koze. Ko jih je preštel, je zaprl leso in se je napotil proti hiši. Kekec je stopal za njim in se je čudil na vso moč, da ga ni divji mož prav nič oštel. Šla sta ob visokem zidu, in tedaj je šinila Kekcu v glavo lepa misel, da se je kar namuznil. — »Stric Prisanek!« je rekel kar nenadoma in je pokazal z roko na zid. »Ali je res, da poderete ta visoki zid, kakor hitro pride živa stvar skozenj? Ali je res? Glejte, na vasi pripovedujejo tako ljudje. Pa jim ne verjamem...«

»Res je, res!« je odgovoril Prisanek. »Tako sem prisegel pred sto leti, in svoje prisege ne prelomim nikdar. Pa čemu vprašuješ, paglavec? Kaj misliš, da se boš splazil ti skozi zid? Hehe, Kekec, hehe!«

Prisanek se je posmejal na glas. A Kekec ga je pogledal od strani in se je še enkrat namuznil. Glej ga no — Prisanke! Pa še ne pozna Kekca, resnično ga še ne pozna. Če bi ga poznal, bi se zdaj ne smejal tako glasno. A Kekec mu že pokaže svojo prevejanost in navihanost. Pa bo strmel Prisanek, tako bo strmel, da bo pozabil smejati se ... In Kekec se je zasmel sam pri sebi. Hipoma je obstal in je pokazal na kamenček, ki je bil vzdan v zid in se je svetil, kakor da bi bil zlat. — »Oj, stric Prisanek!« je zaklical Kekec in se je sklonil h kamenčku, da bi ga iztrgal iz zida. A kamenček se ni ganil. »Glejte zlat kolenček v zidu! Dajte ga meni, da si kupim na semnju citre! Oj, stric Prisanek! Lepo vas prosim ...«

»Saj to ni zlato!« je odgovoril Prisanek. A vendar je iztrgal iz zida tisti lepi kamenček in ga je dal Kekcu. »To ni zlato, to je samo navaden kamen, ki se sveti samo od zunaj. Na, tu ga imaš! A koristil ti ne bo prav nič«.

»Hvala lepa, stric Prisanek!« je rekel Kekec in se je pričel spet muzati. In muzal se je prav do kamenite hiše. Vrgel je torbo na stol in je prislonil k zidu svojo dolgo palico. Stopil je v sobico k Tinki, ki je sedela na postelji in se je še vedno igrala z belo muciko. Njen obrazek ni bil več bled, ampak rdeč. — »No, Tinkara, ali te je pojedel Prisanek?« jo je nagovoril Kekec. »Povej mi lepo in naravnost: ali te je tepel? Ali te je pogledal samo enkrat grdo? Ha, Tinkara? — Kar hitro povej, ker sem mu obljubil, da ga zmikastim, če bo grdo ravnal s tabo!«

»Oj, ne!« je odgovorila Tinka. »Veš, lepo je govoril z mano in z muciko, da sem se mu morala smejati. Pa tudi mucika je mijavkala ... In dobre in sladke reči mi je dal, da sem jih jedla ... Veš, Kekec, saj ni hudoben in grd. Že mi je skoro ozdravil nogo. Kar nič me ne boli več; samo stopiti še ne morem nanjo. Oj, Kekec, kar pusti strica Prisanke pri miru! Pa ne smeš ga več mikastiti«.

Kekec se je čudil, pa ni mogel verjeti. Z glavo je majal, pa je gledal Tinko. A tedaj je stopil Prisanek v sobico. Kar z rokami je prijel malo Tinko in jo je dvignil. — »Jest gremo, Tinčica!« je govoril prav sladko. »Pripravil sem mlekca zate in dobrih mlincev. Da boš vesela, Tinčica!« — In Tinka se je nasmejala in se ni prav nič bala Prisanke. In kako tudi? Saj se je igral Prisanek ves dan z njo in ji je govoril prijazne stvari. Pa še celo dobrih sladkarij ji je prinesel, da se je mala Tinka malo posladkala in oblizala. Pa se ga naj zato boji?

Kekec se je še vedno čudil in je zmajeval z glavo. Kar nič več ni poznal sestrice, ki je prej že jokala, če ji je kdo pokazal samo prst. Glej jo no — Tinkaro! Pa se ne boji Prisanke. A davi se je kar drla samega strahu, ker je morala sedeti s Prisanekom za mizo. A zdaj pa pusti, da jo nese divji mož k mizi, in se še celo smeje. Čudno, čudno ... Kekec je šel

za njima. Pa tudi mucika je šla za njima in je mijavkcala vso pot. Kekec je molčal, ko je otepal rumene žgančke. Zamislil se je bil v svoje misli in le tupatam je pogledal na Prisanka in se je namuznil. Tinka je jedla svoje sladke mlince in je pila belo mlekce. Prisanek pa je govoril prijazne besede in jo je dražil, da se je morala mala Tinka tupatam zasmejati.

Ko se je stemnilo, so šli spat. Kekec se je spet zavil v debelo odejo in je legel tam v kotu kar po tleh. Tinka je ležala lepo na svoji posteljici. A Prisanek se je premetaval zunaj v veliki izbi po pogradu. Pa je ječal, bridko ječal, ker ni mogel zaspiti. Njegovo ječanje sta slišala tudi bratec in sestra v sosedni sobici, pa nista mogla zaspiti. — »Ali slišiš, Kekec?« je vprašala Tinka potihoma. »Ali slišiš, kako ječi zunaj Prisanek? Pa zakaj ječi tako?«

»Kaj jaz vem!« je odvrnil Kekec in je zazdehal obenem. »Mogoče ga tlači mōra. Mōra je pa huda in strašna. Na nogah ima velike copate in hodi — vsk — vsk . . . Pa tlači zdaj Prisanka in tudi sinoči ga je tlačila, ker je ječal tako glasno. O, slišal sem ga, pa tudi hudo mōro sem slišal, ko je šla po izbi — vsk — vsk . . .«

»Ovbe, Kekec!« se je prestrašila Tinka. »Kaj govoriš o hudi mōri? O, molči, molči, Kekec, da ne pride tudi k nama! — Veš, Kekec, piščalko imaš in znaš lepo piskati nanjo. Kar zapiskaj lepo pesem! Slišala jo bo huda mōra, pa bo kar zbežala. O, huda mōra ne more slišati lepih pesmi. Ušesa jo bolé; zato pa zbeži, če sliši lepo pesem . . . Zapiskaj, Kekec, zapiskaj lepo pesem na piščalko!«

»Hi-hi«, se je posmejal Kekec. A vendar je vzel iz žepa piščalko in je pričel piskati. Tisto pesem je piskal o Vili Škrlatici, tisto pesem, ki je bila tako lepa, da je človek kar strmel. Potihoma je piskal Kekec, o, tako milo piskal, da je pozabil človek na vse in je poslušal, samo poslušal . . . Ko je Kekec odpiskal pesem, je poslušal še dolgo, če bi pričel Prisanek spet stokati. A slišal ni nobenega glasu in bil je prepričan, da je Prisanek že zaspal. Poklical je Tinko, a tudi Tinka je že spala. Kekec se je zasmejal. Zavil se je tesno v odejo, pa je zaspal, kot bi trenil . . .

Zjutraj pa je vprašal Kekec Prisanka: »Ali slišite, stric Prisanek? Zakaj pa ječite tako ponoči? Ali hodi k vam huda mōra? Povejte mi, stric Prisanek!«

Prisanek pa je odgovoril: »O, ne tlači me huda mōra. Samo težke sanje imam in v sanjah ječim, da je strah. Hm, nerodno mi je, ker spim tako slabo . . . A nocoj sem spal prav dobro. Pokaži mi tisto piščalko, ki si nanjo piskal sinoči! Veš, nekaj časa sem te poslušal sinoči. A potem sem kar zaspal in sem spal tako lepo kot še nikoli. Vsak večer mi boš moral zdaj piskati, ti Kekec! To ti rečem že danes . . . Pokaži mi piščalko!«

»O, kajpak! O, seveda! Da mi jo vzamete, stric Prisanek!« je odgovoril Kekec, ker se je zbal za svojo piščalko. Kar jopič je zapel, pa je stopil dva koraka nazaj. A Prisanek mu je prigovarjal toliko časa, da je

naposled le pokazal piščalko. Mož jo je gledal nekaj časa, pa tudi zapiskal je nanjo. A kar hipoma je prijel Kekca za ramo in je rekel: »Ti, Kekec — ti mi boš prodal to piščalko. Zapiskam si nanjo vsak večer, pa bom lepo zaspal in ne bom stokal nič več. Kar hitro mi povej, koliko zahtevaš zanjo!«

Kekcu je stopil samega strahu znoj na čelo. Skočil je k Prisanku in se je obesil za njegovo roko. — »Oj ne, stric Prisanek!« je zavpil. »Ne prodam piščalke. Za ves svet je ne prodam . . . Dajte mi nazaj piščalko, mojo lepo piščalko mi dajte nazaj!«

A Prisanek je stopil k veliki omari in jo je odprl. Vzel je iz nje zabojček in ga je postavil na mizo. Odprl je pokrov, pa je rekel: »Vidiš, Kekec, to ti dam, če mi podariš piščalko. Poglej, Kekec!«

Kekec je pogledal v zabojček, in oči so se mu kar zasvetile. V zabojčku so bile lepe citre. Svetile so se strune, kakor da bi bile zlate. Oj, citre so bile tako krasne, da se je Kekcu bliščalo pred očmi. Iztegnil je roko in se je s prsti dotaknil zlatih strun. In citre so zapele, tako lepo so zapele, kot ne poje nobena ptica v samotnem gozdu . . . »Ali je res, stric Prisanek?« je govoril Kekec ves omamljen. »Ali mi res daste citre za piščalko? Oj, stric Prisanek, če se ne norčujete?«

»Res, res — kar vzemi jih! Citre so tvoje!« je odgovoril Prisanek. Kekcu so se tresle roke, ko je vzel citre iz zabojčka. Z drhtečimi prsti je pričel igrati. A ni mu šlo dobro, ker Kekec še ni bil vajen citer. A vedel je, da bo znal kmalu igrati; v nekaj dneh bo pa že znal svirati najlepše pesmi. Samo, da ima citre, samo, da ima citre! Vse življenje je že hrepenel po citrah. O, ničesar drugega si ni želel na svetu razen citer. Zdaj pa jih ima. Zlate strune imajo in pojejo tako lepo kot nobena ptica. Sam Prisanek mu jih je podaril za piščalko, sam Prisanek!

Kekec je poskočil v svojem veselju in je zavriskal. Kar na mizo je poskočil in se je oklenil Prisanka okrog vratu. — »Oj, stric Prisanek, oj, dobri stric Prisanek!« je govoril. »Nikoli več vas ne zmikastim, nikoli več . . .«

»No, no!« je zamrmral Prisanek in ga je postavil na tla. Zasmejal se je in je nadaljeval: »Kekec, ali vidiš solnce? Čas je, da poženeš koze na pašo. Kar pojdi v stajo in odpri leso. Saj poznajo že same pot. Kar lepo pojdi za njimi. Pa pazi, Kekec! Saj znaš, da te stane vsaka koza en dan . . . Danes je nedelja. Priženi opoldne domov! A popoldne si prost!«

Kekec je zavriskal še enkrat in je stekel iz hiše. Tekel je vso pot. Samo tam ob zidu se je ustavil, kjer je bil sinoči Prisanek odluščil tisti zlati kamenček. S svojo dolgo palico je pobezal v luknjico. — »Pojde, pojde!« se je zasmejal. »Ej, stric Prisanek! Podarili ste mi citre in ste dobri kot nihče. A vendar vas bom prekanil, oj, lepo prekanil!« — In Kekec se je smejal do staje. Odprl je leso, in divje koze so se zaprašile po skalovju. Kekec je zažugal s pestjo za njimi. — »Pa tudi vas bom prekanil. O, le čakajte! Samo štiri dni vas bom še pasel. A potem nikoli več . . . O, le počakaj, ti divja zverjad! Ti še ne poznaš Kekca!«

~ TINKA SE SPOMNI MAMICE ~

Kekec je pobral velik šop slame in ga je zvezal z vrvjo. Pritrdil ga je k svoji malhi in tako se je pričel plaziti po skalovju za divjimi kozami. Tam na planotici pa je pričel naglo vezati slamo. Na štiri šope jo je razdelil in jo je trdo zvezal. Nato je šel preko zmrznjenega snežišča in je postavil na vse štiri strani šop slame in ga je pritrdil z debelim kamenom k skali. Nato je šel nazaj in je sedel na svojo skalo. Gledal je tja gor, kamor je bil postavil tiste štiri šope slame. Glej, pa se je še celo njemu zdelo, da sedé tam gori štirje možički. Zavriskal je, da je poskočila nedaleč vsa prestrašena koza. Zaprašila se je preko snežišča in je hotela v skalovje. A hipoma je obstala, ker je mislila, da sedi tam na skali človek. Obrnila se je, pa je bežala v drugo stran. Pa tudi tam je sedel možiček; ravno tako na tretji in četrti strani. Koza je videla, da ne more nikamor. Zato je šla nazaj po snežišču, pa se je pričela mirno pasti.

Kekec se je smejal, da se je kar tolkel po kolenih. — »Ali vidiš, prisnuka kozja?« je govoril. »Prekanil sem te, kot te ni še nihče prekanil. Pa uidi zdaj, če moreš! O, le uidi! Zdaj poznaš Kekca in se ga boš spominjala vse življenje . . . Hehe, le pojdi v skalovje! Le pojdi!«

Ko se je Kekec naveličal smeha, je pričel vriskati in peti, da je odmevalo vseokrog od visokih snežnikov. Saj ima zdaj citre, najlepše citre ima na svetu. Vse svoje življenje bo zdaj sviral lepe pesmi, da bodo ljudje kar strmeli. Saj pravim — Kekec, ta Kekec! Prevejan ti je in navihan, pa ima srečo povsod, kamor pride. Še celo divjega moža je prekanil in ga je ociganil za zlate citre. Saj piščalka ni vredna dosti; mogoče dve piškavi dvajsetici. A za citre bi že moral šteti cekine, če bi jih hotel kupiti. Pa jih je dobil skoro zastonj. Piškavo piščalko je prodal, pa je dobil citre . . . Saj pravim — Kekec, ta prebiti Kekec, ki se mu smeje sreča, kamor le pogleda.

In Kekec je vriskal in prepeval v svoji radosti. Samo enkrat je utihnil. Zaslišal je ubrano zvonjenje, ki je prihajalo iz daljne dolinice. Pa se je Kekec domislil, da je danes nedelja. Poslušal je zvonjenje, ki je prihajalo tiho in lepo k njemu na visoke snežnike. Snel je klobuček z glave. Prekrižal se je, pa je poslušal, poslušal . . .

Tisto lepo, ubrano zvonjenje je slišala tudi mala Tinka. Sedela je na trati pred kamenito hišo in se je igrala z belo muciko. A kar hipoma je začula tisto zvonjenje. Nekaj trenutkov je strmela in se je čudila. A potem se je domislila, da je danes nedelja. O, ob nedeljah jo je mamica vedno oblekla v lepo obleko. V rdečkasto šlabankico jo je oblekla in krog vrata ji je zavezala svilen rutico. Pa sta šla s Kekcem k maši. Pri maši pa je bilo tako lepo, o, tako lepo! — Glej, pa tudi danes je nedelja. A danes ne gre k maši, ker mora biti daleč od doma pri Prisanku. Bog ve, kaj dela zdaj mamica? Že dolgo časa je ni videla, o, tako dolgo že ne . . . Tinka je povесila glavico. V mladem srčecu jo je zaskelilo nekaj bridkega, da je vzdihnila na glas.

»Mamica! Mamica!« je zaklicala potem in je zajokala. Bela mucika je mijavknila in je dvignila rep. Stisnila se je k Tinki. A Tinka je ni vi-

dela več. Tinka je jokala, na ves glas je jokala in je klicala mamico. Iz hiše je pritekel Prisanek ves prestrašen, misleč, da se je dogodila nesreča. — »Kaj je, Tinčica? Kaj je?« je izpraševal in se je sklonil k njej.

A Tinka mu ni odgovorila, ampak je jokala vedno huje. Prisanek ji je prigovarjal z lepimi besedami. A vse ni pomagalo prav nič. Tinka je jokala venomer in je klicala mamico. Prisanek si ni znal pomagati več. Prijel je jokajočo deklico, pa jo je ponesel v hišo. Ponujal ji je sladkarije in je govoril lepe besede. A Tinka ni marala prav za nič. Niti poslušala ga ni, ampak je jokala, da se je kar tresla.

»Hm«, je godrnjal Prisanek, ker si ni znal več pomagati. »Kaj naj storim, da jo potolažim? Kar naprej se joče ta nesrečni otrok in noče odnehati . . . Kaj naj storim? Najbolje je, da počakam Kekca. Kekec ti zna vse, pa bo tudi znal potolažiti Tinko. Pribita reč! Če se bo zdaj kremžila tako vse dni? Pa kdo bo poslušal ta vrišč, kdo? Hm, najbolje bo, če pošljem oba domov, še preden odpase Kekec svojih pet dni. Pa sem se veselil, da sem prišel tako lepo do pastirja. Na, pa bom moral spet sam pasti, ker ne prenesem tega vrišča in stokanja. O, resnično ne prenesem . . .«

Prisanek se je praskal za ušesom in je godrnjal. A Tinka je sedela tam na posteljici in je bridko jokala. Z rokami si je zatiskala rdeči obrazek in je klicala mamico, samó mamico. Prisanek pa je mrmral in si je zatiskal ušesa. — »Oj, Tinčica, ali slišiš?« je zaklical tupatam prav sladko. »Ne joči, Tinčica, ker je tako grdo, če jočeš! Saj pojdeš k mamici. Še danes te ponesem k njej. Samo da ne boš več jokala. Ali slišiš, Tinčica?«

Bilo je vse zaman. Tinka ga niti slišala ni, ampak je jokala na ves glas, da je bila že vsa hripava. Prisanek je zmajeval z glavo in odšel iz hiše. Stopil je na trato, pa je pogledal na solnce, če bo že kmalu poldne. Komaj je že čakal, kdaj prižene Kekec koze z gorá. Saj Kekec je navihán in zna vse. Pa bo znal tudi potolažiti nesrečno Tinko, ki se dere tako grdo tam v hiši. Samo da bi že prišel! A solnce še ni prišlo do srede neba, in Kekca še ne bo tako kmalu . . .

*

Lep je bil vrt, ki se je širil okrog belega dvorca Vile Škrlatice. Bilo je vse polno gredic, posejanih z najlepšimi gorskimi cveticami. Prijeten, blagodejen vonj se je širil kroginkrog, da se je Jerica kar smehljala, ker ji je bilo tako prijetno v srcu. Poslušala je ptice, ki so prepevale po širnem logu, in se je čudila temu krasnemu petju. Sedela je na klopci sredi čudovitega vrta, pa se je smehljala, samo smehljala, ker je pozabila sredi te krasote na vse — na skrbi in na svojo grenko žalost.

A predramilo jo je tiho zvonjenje, ki je priplavalo daleč tam iz zagorske vasi. Jerica se je zganila in je poslušala. In hipoma se je spet domislila Kekca in Tinke ter uboge mačehe, ki vzdihuje zdaj doma po otrokih. Zbolelo jo je v srcu, da je vzdihnila na glas . . . Kaj dela tukaj pri Škrlatici? Ali ne bi bilo prav, če bi se napotila domov, pa bi povedala

mačehi vse? In mačehi bi odleglo, ker bi vedela vsaj to, da sta Kekec in Tinka še živa . . . O, resnično — kar domov se napoti. Razveselila se je bo mačeha, da le kaj! Pa ji pove Jerica vse, kje sta Kekec in Tinka. Še enkrat vzame slovo; potem pa se napoti čez gore k teti Nežari in tam bo služila, tako dolgo služila, dokler bo prav teti Nežari.

Tako je sklenila Jerica in je vstala. Hotela je v dvorec, da se lepo zahvali Škrlatici za dobroto in prijaznost. Poprosi jo za tisti rdeči mežikelj, da ga ponese domov mačehi. Z njim se je pozdravila Škrlatica, pa se pozdravi tudi uboga mačeha, ki je tako bolna. Saj Jerica ni bila huda nanjo, prav nič ni bila huda, čeprav jo je spodila mačeha od doma. Jerica je bila prepričana, da mačeha ni hudobna. Samo zaradi bolezni je tako zadirčna in nagla. Nemara ji je zdaj celo žal, da je spodila pastorko od hiše, pa se kesa. Nemara . . .

Še preden je Jerica napravila tri korake, je prišla Škrlatica iz dvorca. Deklica ji je povedala, da hoče domov k mačehi. Lepo jo je poprosila za tisti rdeči mežikelj, ki ga je prinesla z gore. — »Bolna je mačeha, pa se mi smili,« je dejala. »Lepo vas prosim, gospa! Saj vi ga ne rabite več. Jako bi vam bila hvaležna, če bi ozdravila mačeha . . .«

Škrlatica jo je pobožala po laseh. »Pridna dekllica si, Jerica, in imaš zlato srce!« je odgovorila. »O, rada, prav rada ti dam tisti mežikelj. Saj je tvoj, ker si ga utrgala ti. A počakaj še malo! Popoldne pojdeš v vas. Nočem ti braniti. Samo kosila moraš še počakati . . . Lepo boš ostala doma in ne bo ti treba k teti Nežari. Verjemi mi, da te bo imela zdaj mačeha rada. Saj ve, da jo je kaznoval Bog, ker te je zapodila tako grdo od hiše. Bog jo je kaznoval s tem, da sta ji izginila Kekec in Tinka. O, le verjemi mi, Jerica, da te ne pusti mačeha več od doma. Obdržala te bo pri sebi in te bo rada imela.«

»O, da bi bilo res!« je vzdihnila Jerica. »Tako rada sem doma! Že zaradi mamice, ki počiva že tako dolgo v grobu. O, da bi bilo res!«

In Jerica je vzdihnila še enkrat. A vendar ji je vstala v srcu radost. Skoro verjela je Škrlatici. Saj Škrlatica je Vila, pa se ne more lagati. Mogoče res ostane doma in ji ne bo treba iti služiti v grenko tujino? O, mogoče! Pa bo veselo zopet doma. Živela bo pri Kekcu in Tinki, ki ju ima tako rada. In oče bo zadovoljen, in mačeha je ne bo grdo gledala, ampak jo ljubila kakor Kekca in Tinko . . . O, da bi bilo tako, kot pravi Škrlatica! O, da bi bilo res!

Jerica je šla za Škrlatico in se je vsa vesela in srečna smehljala . . .

(Konec.)

